

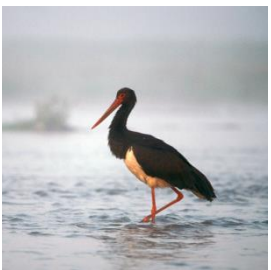

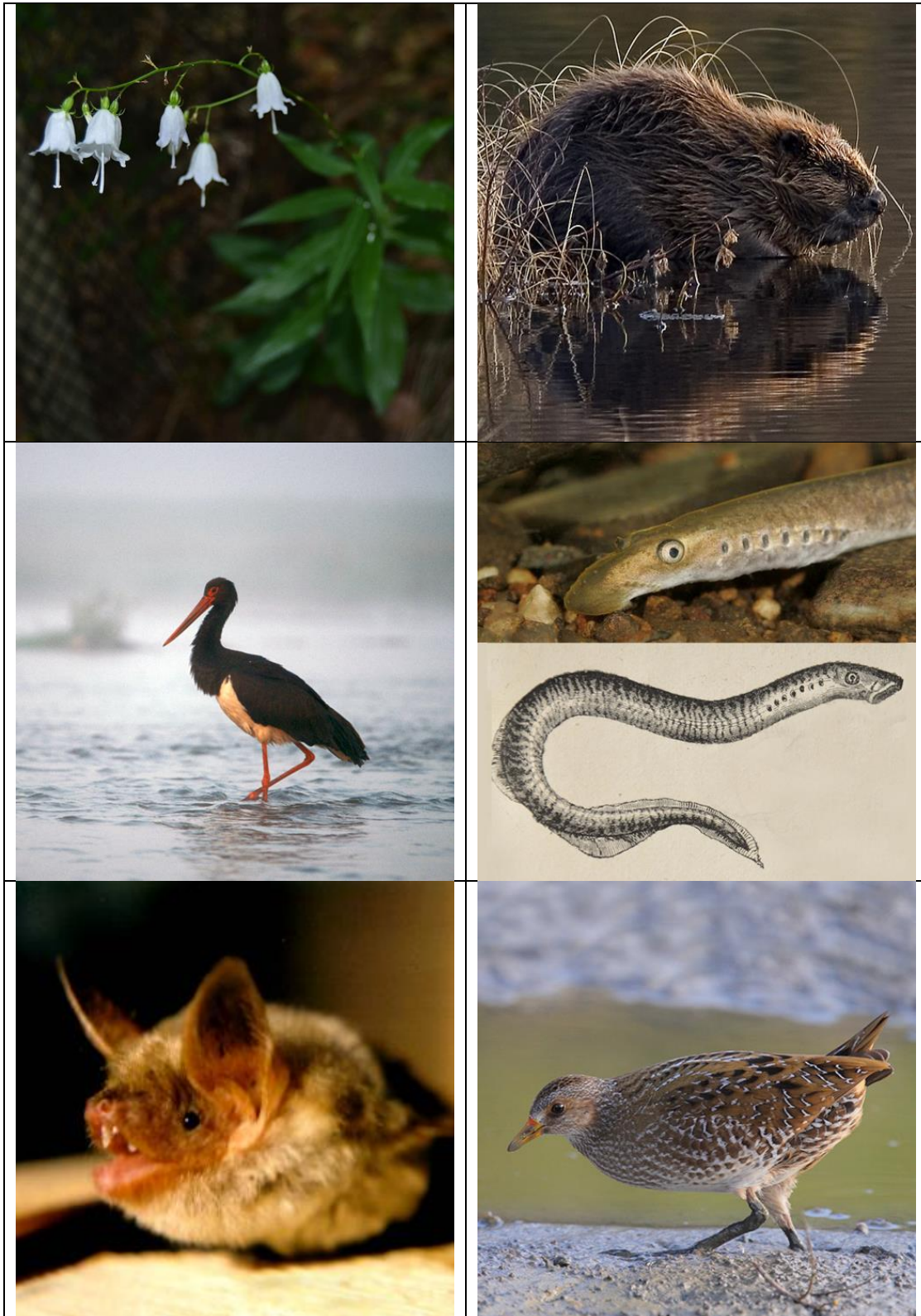

ZESTAW KONTROLNY DLA NAUCZYCIELA/-LKI

Lp.	Nazwa gatunku	Grupa*	Opis	Miniatura zdjęcia
1	dzwonecznik wonny <i>Adenophora lilifolia</i>	P	Jestem wieloletnią rośliną, którą spotkacie w Polsce tylko, jeśli dopisze wam szczęście. Dorastam do 100 cm w świetlistych lasach, zaroślach i na ich obrzeżach. Lubię gleby lessowe lub piaszczysto-gliniaste. Od czerwca do sierpnia na końcu mojej łodygi kwitną jasnoniebieskie pachnące kwiaty w kształcie dzwoneczków, zebrane w luźną wiechę. Ludzie niszczą moje naturalne domy, a także zrywają mnie, choć jest to zakazane. Dlatego teraz jestem gatunkiem wymierającym.	
2	bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	M	Jestem mądrym ziemnowodnym gryzoniem, podobno największym w całej Europie i Azji. Bardzo przywiązuję się do swojego terytorium, rodziny i drugiej połówki. Mam kilka wyjątkowych zdolności, m.in. umiem przebywać pod wodą nawet cały kwadrans, a moje silne siekacze ścinają drzewa o metrowej średnicy. Mam duży, spłaszczony ogon pokryty zrogowaciałą łuską, który pomaga mi nie tylko sterować w wodzie, ale też magazynuję w nim tłuszcz i dzięki temu nie marznę. Pracuję w nocy, dlatego ciężko jest mnie spotkać podczas leśnych wędrówek. Możecie jednak poznać mój dom po tamach i żeremiach, w których się skrywam.	
3	bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	B	Jestem dużym brodzącym ptakiem wędrownym, blisko spokrewnionym z jednym z waszych skrzydlatych ulubieńców. Moje pióra są czarne, z białym podogoniem, piersią i brzuchem. Mam czerwone nogi, dziób oraz obwódki wokół oczu. W Polsce żyję w lasach liściastych i mieszanych, gdzie dociera mało światła, na podmokłych łąkach, stawach i trzęsawiskach. Lubię miejsca, gdzie mieszkają bobry, bo ich tamy tworzą małe rozlewiska – idealne dla mnie. Zakładam gniazda głównie w koronach drzew, ale potrafię też zbudować dom na skałach gór.	
4	minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	F	Wędkarze uważają mnie za rybę, ale tak naprawdę to nią do końca nie jestem, bo choć mam skrzelę i małe płetwy, to brakuje mi żuchwy, którą posiada cała reszta ryb. Moje węzowate ciało i otwór gębowy - ssawka z osadzonymi wokół zębami sprawiają, że nie wygrałbym w żadnym konkursie piękności. Pochodzę za to z najstarszej linii ewolucyjnej kręgowców zwanej <i>Hyperoartia</i> , czyli jestem „żywą skamieliną”. W Polsce żyję w zimnej i dobrze natlenionej wodzie górnych odcinków rzek, głównie w dopływach Wisły.	
5	nocek duży <i>Myotis myotis</i>	M	Jestem nocnym ssakiem latającym. Spośród moich braci wyróżniam się dość znaczną wielkością i owalnym kształtem uszu. Na grzbiecie mam szarobrązowe lub brązowe futerko, a mój brzuszek jest biały. Mieszkam w południowo-zachodniej części Polski, najczęściej obok was – ludzi: na dużych strychach, w wieżach kościelnych czy w innych budowlach. Nocą wylatuję na żer do lasów z ubogim podszytem, na świeżo skoszone łąki lub do starych sadów. Zimą przenoszę się do piwnic, fortów lub jaskini, w których nie ma ujemnych temperatur. Tam smacznie śpię aż do kwietnia.	

6	kropiatka <i>Porzana porzana</i>	B	<p>Jestem średniej wielkości ptakiem wodnym (do 24 cm) z krótkim dziobem, który jest pomarańczowy u nasady, zielony w środku, a brązowy na końcu. Mam oliwkowo-brązowe piórka w regularnie ułożone, niewielkie czarne i białe plamki. Prowadzę bardzo skryty tryb życia wśród gęstej roślinności na brzegach stawów, powolnych cieków i bagien. Najłatwiej zobaczyć mnie o zmroku, gdy wychodzę coś przekąsić. W Polsce jestem objęta ścisłą ochroną gatunkową, ponieważ coraz trudniej znaleźć mi dobre miejsce do mieszkania.</p>	
---	-------------------------------------	---	---	---

*Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

dzwonecznik wonny
Adenophora lilifolia

bóbr europejski
Castor fiber

bocian czarny
Ciconia nigra

minóg strumieniowy
Lampetra planeri

nocek duży
Myotis myotis

kropiatka
Porzana porzana

Jestem wieloletnią rośliną, którą spotkacie w Polsce tylko, jeśli dopisze wam szczęście. Dorastam do 100 cm w świetlistych lasach, zaroślach i na ich obrzeżach. Lubię gleby lessowe lub piaszczysto-gliniaste. Od czerwca do sierpnia na końcu mojej łodygi kwitną jasnoniebieskie pachnące kwiaty w kształcie dzwoneczków, zebrane w luźną wiechę. Ludzie niszczą moje naturalne domy, a także zrywają mnie, choć jest to zakazane. Dlatego teraz jestem gatunkiem wymierającym.

Jestem mądrym ziemnowodnym gryzoniem, podobno największym w całej Europie i Azji. Bardzo przywiązuję się do swojego terytorium, rodziny i drugiej połówki. Mam kilka wyjątkowych zdolności, m.in. umiem przebywać pod wodą nawet cały kwadrans, a moje silne siekacze ścinają drzewa o metrowej średnicy. Mam duży, spłaszczony ogon pokryty zrogowaciałą łuską, który pomaga mi nie tylko sterować w wodzie, ale też magazynuję w nim tłuszcz i dzięki temu nie marznę. Pracuję w nocy, dlatego ciężko jest mnie spotkać podczas leśnych wędrówek. Możecie jednak poznać mój dom po tamach i żeremiach, w których się skrywam.

Jestem dużym brodzącym ptakiem wędrownym, blisko spokrewnionym z jednym z waszych skrzydlatych ulubieńców. Moje pióra są czarne, z białym podogoniem, pierśią i brzuchem. Mam czerwone nogi, dziób oraz obwódki wokół oczu. W Polsce żyję w lasach liściastych i mieszanych, gdzie dociera mało światła, na podmokłych łąkach, stawach i trzęsawiskach. Lubię miejsca, gdzie mieszkają bobry, bo ich tamy tworzą małe rozlewiska – idealne dla mnie. Zakładam gniazda głównie w koronach drzew, ale potrafię też zbudować dom na skałach gór.

Wędkarze uważają mnie za rybę, ale tak naprawdę to nią do końca nie jestem, bo choć mam skrzelę i małe płetwy, to brakuje mi zuchwy, którą posiada cała reszta ryb. Moje węzowate ciało i otwór gębowy - ssawka z osadzonymi wokół zębami sprawiają, że nie wygrałbym w żadnym konkursie piękności. Pochodzę za to z najstarszej linii ewolucyjnej kręgowców zwanej *Hyperoartia*, czyli jestem „żywą skamieliną”. W Polsce żyję w zimnej i dobrze natlenionej wodzie górnych odcinków rzek, głównie w dopływach Wisły.

Jestem nocnym ssakiem latającym. Spośród moich braci wyróżniam się dość znaczną wielkością i owalnym kształtem uszu. Na grzbiecie mam szarobrązowe lub brązowe futerko, a mój brzuszek jest biały. Mieszkam w południowo-zachodniej części Polski, najczęściej obok was – ludzi: na dużych strychach, w wieżach kościelnych czy w innych budowlach. Nocą wylatuję na żer do lasów z ubogim podszytem, na świeżo skoszone łąki lub do starych sadów. Zimą przenoszę się do piwnic, fortów lub jaskini, w których nie ma ujemnych temperatur. Tam smacznie śpię aż do kwietnia.

Jestem średniej wielkości ptakiem wodnym (do 24 cm) z krótkim dziobem, który jest pomarańczowy u nasady, zielony w środku, a brązowy na końcu. Mam oliwkowo-brązowe piórka w regularnie ułożone, niewielkie czarne i białe plamki. Prowadzę bardzo skryty tryb życia wśród gęstej roślinności na brzegach stawów, powolnych cieków i bagien. Najłatwiej zobaczyć mnie o zmroku, gdy wychodzę coś przekąsić. W Polsce jestem objęta ścisłą ochroną gatunkową, ponieważ coraz trudniej znaleźć mi dobre miejsce do mieszkania.

Projekt finansowany z:

www.eagrants.org

Pomoce zostały opracowane w ramach projektu
Zgodnie z Naturą, prowadzonego przez
Centrum Edukacji Obywatelskiej.
www.globalna.ceo.org.pl

Opracowanie: Paulina Brokos

Źródło fotografii: <http://www.wikipedia.org/>, <http://www.marbef.org/>, <http://www.bbc.co.uk/>